24e JAARGANG No. 8 20 NOVEMBER 1948

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr K. Schilder.

Medewerkers: Ds F. A. den Boeft, Helpman; Ds E. T. v. d. Born, Amersfoort; Prof. P. Deddens, Kampen; Ds D. van Dijk, Groningen; Ds J. Francke, Rotterdam; P. Groen, Rotterdam; Prof. B. Holwerda, Amersfoort; K. v. Huizen, Groningen; A. Janse, Breda; Dr P. Jasperse, Leiden; Ds B. Jongeling, Sappemeer; Ds H. Knoop, Rotterdam; Ds J. Meester, Haarlemmermeer; Mr J. Meulink, Enschedé; Dr G. K. Schoep, Den Haag; A. Schilder, Den Haag; Ds J. Smelik, Apeldoorn; Dr H. Smilde, Groningen; Ds J. P. v. d. Stoel, Groningen; D. Stroo, Bussum; Prof. Dr C. v. Til, Philadelphia, Pa, U.S.A.; Prof. C. Veenhof, Kampen; Ds G. Visée, Kampen; Ds F. de Vries, 's-Gravenhage; Ds D. K. Wielenga, Rotterdam; A. Zijlstra, Groningen.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan: Prof. Dr K. SCHILDER, Vloeddijk 14, Kampen
Adm.-adres: Oosterbaan & Le Cointre N.V. — Goes

Postrekening No. 406040. — Telefoon 2424
BUREAU „DE REFORMATIE" — GOES
Ingevolge papiertoewijzing B.P.P. no. 6585 verschijnt deze uitgave wekelijks en is de omvang van dit nummer 8 pag., form. 30 x 41½ cm.

Abonnement: ƒ 4.— per half jaar bij vooruitbetaling
Voor het Buitenland en Ned. Indië ƒ 10.— per jaar
Advertentiën: 10 cent per mm. Losse nummers 20 cent

INHOUD: Hoofdartikel: Het Apostolaat, 2. — Uit de Schrift: Mozes' laatste Woordbediening een Psalm des Heeren (Deut. 32 : 45—47). — Kerkelijk leven: De pluriformiteit van de kerk in verband met de oecumeniciteit, 4; Pleisteren met looze kalk; De Oosterbeeksche verklaring — een zwaard in de hand van Synodocratische pleitbezorgers; Indrukken van de Generale Synode, 5: De geestelijke verzorging van Militairen, De Zending ter tafel. — Zending en Evangelisatie: De Conferentie van Makassar, 3. — Persversing derde Synodeweek (vervolg). — Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

HET APOSTOLAAT (II)

Artikel 8 van het Ontwerp wordt, na de wijzigingen, door de Synode aangebracht, thans aldus gelezen:

„Van het Apostolaat der Kerk. Als Christus-belijdende geloofsgemeenschap gesteld in de wereld, vervult de Kerk haar apostolische opdracht in het bijzonder

door haar gesprek met Israël;

door het werk der zending en

door de verbreiding van het evangelie en de voortdurende arbeid aan de kerstening en de voortgaande reformatie van het volk.

De Kerk richt zich in het gesprek met Israël tot de synagoge en tot allen, die bij het uitverkoren volk behooren, om hun uit de Heilige Schrift te betuigen, dat Jezus de Christus is.

De Kerk richt zich in het werk der zending in gehoorzaamheid aan het bevel van Christus met het Evangelie des Koninkrijks tot de volkeren in de nietgekerstende wereld, waartoe zij hen, die zijn gekomen tot geloof en den Heiligen Doop hebben ontvangen, onder uitoefening van den dienst der barmhartigheid in de geestelijke en lichamelijke nooden, bij de bediening van Woord en Sacramenten tezamen brengt in gemeenten; werkt mede aan de inrichting en opbouw door deze gemeenten van haar eigen kerkelijk leven; en arbeidt bij dit alles ook aan de kerstening der samenleving.

De Kerk richt zich in de verbreiding van het Evangelie tot hen, die daarvan zijn vervreemd, om hen terug te brengen tot de gemeenschap van Christus en Zijn Kerk en wendt zich in de verwachting van het Koninkrijk in den arbeid der kerstening tot overheid en volk, om het leven naar Gods geboden en beloften te richten".

Zoo denken de „Ontwerpers" van de nieuwe kerkorde zich „het Apostolaat", en de Synode heeft zich bij naam en omschrijving, met geringe wijziging, aangesloten.

Een op het eerste hooren prachtig program. Maar wat is nu de zin van dit alles; wat is de bedoeling en strekking van „het Apostolaat"?

Gesprek met Israël: immers zoo werd ter Synode namens de Commissie gezegd: [9]) de verbinding van de Kerk tot Israël is een andere dan die tot de heidenen. Aan Israël zijn de woorden Gods toebetrouwd. De verhouding als „gesprek" beduidt: zij hebben de waarheid, staan in de waarheid, het moet slechts te voorschijn gebracht worden. Voorts: 't woord zending is niet verkeerd. Maar het woord Apostolaat is beter, breeder en dieper. Dit „modewoord" is een oecumenisch signaal, een bijdrage aan het oecumenisch gesprek. Er is gepoogd, hier een nieuwe bepaling te geven van de verhouding van de Kerk tot de Apostelen. Het apostolische ambt leeft voort in het apostolische woord en in de apostolische functie der kerk.

„Een opvallend verschil met de vroegere kerkorden", zegt Dr Miskotte [10]), „ligt in het missionnair motief. Dit is te verklaren niet alleen uit de veranderde situatie in de ontkerstende wereld, maar ook uit een dieper verstaan van de bijbelse grondwoorden".

Dr Bronkhorst in zijn „Schrift en Kerkorde", de dissertatie die vooral de grondgedachten geleverd heeft voor het Ontwerp, schrijft: „Het woord der apostelen moet vrij blijven doorklinken van geslacht tot geslacht, geen instantie mag tusschen dat woord en de hoorders van nu treden. Opvolger der apostelen is ieder, die opnieuw hun boodschap in de taal van den tegenwoordigen tijd ten gehoore weet te brengen". [11])

Volgens Dr van Ruler [12]) kon het presbyteriale alleen in den apostolischen uitbouw der kerk tot volle ontplooiing komen; van puren schrik het woord „apostolaat" maar loslaten, terugkeeren tot negentiendeeeuwsche gedachtengangen en weer gaan spreken van de „zendingstaak" der kerk — dat alles is niet minder burgerlijk dan de burgerlijkheid der kerk, welke men vreest. De kerk der Reformatie zal in het huidige tijdsgewricht apostolisch zijn of ze zal niet zijn. [13]) Wat wij in het huidige tijdsgewricht om des levens wil noodig hebben, is een voluitgegroeide apostolisch-oecumenische theologie. Calvijn was bereid, tien oceanen over te steken als het ging om de eenheid der kerk. De oecumenische gedachte schijnt in de twintigste eeuw haar kans te krijgen. Ironie der historie, dat de gereformeerde christenheid, (de beste couveuse van de oecumenische idee) maar verstelligd tot „calvinisme" in deze eeuw haar groei wil stremmen. [14])

Deze auteur is het eens met Hoedemaker, dat het ambt beslist niet als een ambt in de kerk, maar als een ambt in het rijk is te verstaan. [15]) De kerk is, als draagster van de apostolische functie, een ambt in het rijk. [16]) Want het apostolaat is het wezen der kerk. Hier past niet het beeld van den vrachtwagen met den aanhangwagen, maar het beeld van de kaars. Het wezen van de kerk ligt daarin, dat zij, gelijk de kaars de kamer verlicht, brandt en verbrandt en met het licht van de heilzame waarheid Gods de wereld verlicht. [17]) De beslissing over het Ontwerp-kerkorde zal op het meer algemeene principieele terrein van de apostolische visie als zoodanig moeten vallen. [18])

De kerk kan dan pas goed op gang komen, wanneer de hoofdgedachte van het Ontwerp in vervulling gaat; immers naar het woord van Dr Haitjema is in het Ontwerp aan de tuigage van het schip toegevoegd het zeil van het Apostolaat. [19]) Dat apostolische zeil typeert het Ontwerp. Het type van deze kerkorde, zegt Dr Bronkhorst, is gereformeerd-apostolisch, apostolisch-gereformeerd. [20])

Zietdaar het gedachten-schema, waaruit „het Apostolaat" is opgekomen en waardoor 't gedragen wordt. Het „Apostolaat" is van heel de kerkorde het voornaamste deel; het is niet van ondergeschikte, maar van domineerende beteekenis; het geeft aan deze kerkorde een bepaald stempel en verleent het een bijzonder karakter.

Is het aanvaardbaar?

Hebben we in dit „Apostolaat" te maken niet alleen met iets nieuws, maar ook met iets goeds, dat in overeenstemming is met de Heilige Schrift?

We merken het volgende op.

1e. Men vergewisse zich wel (en dit bedoelt alleen een nadere precisecring van den zin van „het Apostolaat") dat hier niet worden geïdentificeerd „Apostolaat" en „Apostoliciteit". Dit laatste is iets anders: men wilde er niet door uitdrukken, dat de kerk het ambt van Apostel voortzet, maar dat de eenheid der kerk gekenmerkt en gewaarborgd wordt door de eenheid der leer. De kerk, zegt de Schrift, is gebouwd op het fundament der Apostelen en Profeten, waarvan Jezus Christus de uiterste hoeksteen is (Ef. 2 : 20). En ik bid u, broeders, schrijft de Apostel Paulus (Rom. 16 : 17) neemt acht op degenen die tweedracht en ergernissen aanrichten tegen de leer, die gij van ons geleerd hebt en wijkt af van hen. Wie een aanval doet op de leer, scheidt zich af van de eenheid der kerk. De Reformatie hield dan ook staande, dat niet de successio locorum et personarum (continuiteit van plaatsen en personen) maar de successio doctrinae (continuiteit van leer), een kenmerkende eigenschap der ware kerk was. Dat was haar apostoliciteit. Indien de successio doctrinae ontbrak, kon de successio locorum et personarum geen kerk tot een ware kerk maken; indien zij aanwezig was, dan was de eerste van zeer ondergeschikte beteekenis. [21])

2e. Het Ontwerp spreekt van het Apostolaat der kerk, maar de Schrift weet daar niet van. Het apostelschap bindt de Schrift aan bepaalde personen, niet aan de kerk. Christus noemt niet al zijn discipelen apostelen, maar slechts een twaalftal benoemt Hij aldus. Hier is een gesloten getal uitgelezen, geroepen, door Christus' onderwijzing bekwaamd, gemandateerd en gezonden om oog- en oorgetuigen van Christus' leven en leer, bijzonder van Zijn opstanding te zijn. Voor het apostolisch ambt, dat ze straks moeten uitoefenen, hebben ze een bijzondere gave en kracht des Heiligen Geestes van noode, en deze wordt hun door Christus nog vóór Zijn hemelvaart geschonken, toen Hij op hen blies, zeggende: ontvangt den Heiligen Geest; zoo ge iemands zonden vergeeft, dien worden zij vergeven; zoo gij iemands zonden houdt, dien zijn zij gehouden (Joh. 20 : 22, 23). Deze gave en kracht des Geestes is onderscheiden van die, welke zij op den Pinksterdag in gemeenschap met alle geloovigen ontvangen zullen. [22]) Het Apostolaat is het hoogste, allesomvattend, nooit wederkeerend ambt in de kerk van Christus. [23]) De apostelen treden in de kerk op als infallibiles doctores (onfeilbare leeraren); zij hebben de volmacht, de door Christus vergaderde kerk te leiden; de bevoegdheid, bindende verordeningen te geven voor het kerkelijk en geestelijk-zedelijk leven.

P. D.

[9]) Verslag in „De Waarheidsvriend", 36e Jrg., nr 37.
[10]) „In de Waagschaal", 3e Jrg., nr 19.
[11]) Schrift en Kerkorde, N.V. Zuid-Holl. Boek- en Handelsdrukkerij, Den Haag 1947, bl. 243.
[12]) A. A. van Ruler, Het apostolaat der kerk en het ontwerp-kerkorde, bl. 13.
[13]) Idem, bl. 21.
[14]) Idem, bl. 24, 25.
[15]) Idem, bl. 54.
[16]) Idem, bl. 56.
[17]) Idem, bl. 68.
[18]) Idem, bl. 85.
[19]) Geciteerd door A. F. N. Lekkerkerker in „De Geref. Kerk", 59e Jrg., nr 2997.
[20]) A. J. Bronkhorst in Ned. Theol. Tijdschrift, 2e Jrg., afl. 4, bl. 222.
[21]) Dr H. Bavinck, Geref. Dogmatiek 1911, IV, bl. 353.
[22]) Idem, III, 565.
[23]) P. A. E. Sillevis Smitt: De Organisatie van de Christelijke Kerk in den Apost. tijd, bl. 47.